

Naše zgodbe

LAHKO
BRANJE

CENTER
ZA USPOSABLJANJE,
DELO IN VARSTVO
CRNA NA KOROŠKEM

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-32

NAŠE zgodbe / ilustriral Leander Fužir ; [priredba za lahko branje Saša Fužir in Tatjana Knapp ; sodelavci pri prirejanju Regina Bratina ... [et al.] ; urednik Andrej Makuc ; spremna beseda Katja Vadnal]. - Črna na Koroškem : Center za usposabljanje, delo in varstvo : Zavod Risa, Center za splošno, funkcionalno in kulturno opismenjevanje : Mocis, Center za izobraževanje odraslih, 2013. - (Lahko branje)

ISBN 978-961-92869-1-3 (CUDV)

1. Fužir, Saša 2. Knapp, Tatjana 3. Makuc, Andrej
266080512

LAHKO
BRANJE

Naše zgodbe

Ilustriral Leander Fužir

Črna na Koroškem, marec 2013

Vsebina

Uvod 6

Ivan Tavčar

TRŽAČAN 10

Slavko Grum

DEČEK IN BLAZNIK 26

Bogomir Magajna

BREDA 40

Prežihov Voranc

ČERNJAKOVA TERBA 41

Prežihov Voranc

STARI GRAD 78

Bogomir Magajna

JERINOVA LIDA 98

Ciril Kosmač

TANTADRUJ 120

Dr. Katja Vadnal

Spremna beseda 164

Uvod

Dragi bralci

V tej knjigi so zgodbe slovenskih pisateljev.

V zgodbah nastopajo zanimivi ljudje.

Nekatere zgodbe so žalostne.

Govorijo o tem, kako smo ljudje

lahko včasih grdi do drugih.

Druge zgodbe imajo srečen konec.

Iz njih se lahko naučimo,

da so na svetu tudi dobri ljudje.

Junaki naših zgodb so drugačni

od navadnih ljudi.

Slovenski bralci jih dobro poznajo.

Mi smo zgodbe napisali tako,
da jih bodo lahko brali
in poslušali tudi ljudje, ki težko berejo.
Takim knjigam rečemo lahko branje.
Zgodbe bo zdaj poznalo še več ljudi.

Zgodbe v knjigi so se zgodile v preteklosti.
To pomeni, da bi junaki naših zgodb
danes mogoče živeli drugače.

Ko boste zgodbe brali,
lahko razmišljate o tem,
kako ljudje s posebnostmi živijo danes.

Uživajte v branju.

Ivan Tavčar

TRŽAČAN

ZGODBA O HUDOBNEM MATEVŽU IN UBOGEM TOMAŽKU

Matevž je bil zelo hudoben človek.
Ko je bil še mlad, se je veliko pretepal.
Nekoč so mu v pretepu odrezali desno uho.
Tako je Matevž hodil po svetu
s samo enim ušesom.

Nekoč se je Matevž prepiral s pijancem.
Pijanec je Matevža grdo zmerjal.
Na koncu mu je rekel:

Brez ušesa ne boš šel v nebesa!

Od takrat naprej so ljudje Matevža
vsak dan žalili.

Kadar je nabiral drva,
smo se otroci skrili za drevesa.
Govorili smo mu:

Brez ušesa ne boš šel v nebesa!

Matevž je bil zelo jezen.
Ker je bil brez ušesa,
ga ni hotela nobena ženska.
Ni ga hotela niti najgrša ženska v vasi.
Matevž si je šel ženo iskat v druge kraje.
Okrog glave si je zavezal ruto.
Ljudje tako niso videli,
da nima ušesa.
Našel si je starejšo žensko.
Ona ga je hotela.
Poročila sta se.
Ko je župnik končal poroko,
si je Matevž odvezal ruto.
Ženi je rekel:

Marušica, nimam ušesa.

Marušica mu je odgovorila:

Grd si brez ušesa, grd bi bil tudi z njim.

**S tabo sem se poročila zato,
ker imaš hišo in kravo.**

Obema je bilo prav.

Žena Marušica je bila lena.

Rada je ležala na peči.

Matevž jo je zaradi njene lenobe tepel.

Matevž si je želel otroka.

Rekel je:

Sam si bom priskrbel otroka.

Na rame si je dal koš za prašičke.

Šel je v mesto Trst.

Tam so včasih prodajali otroke.

Domov je prinesel fantka.

Fantek je bil majhen in slaboten.

Hitro je začel rasti.

Imel je zelo lepe modre oči in rumene lase.

Matevž je zanj zelo lepo skrbel.

Ime mu je dal Tomažek.

Matevž se je z njim hvalil.

Ves čas je govoril:

Moj Tomažek. Moj Tomažek.

Ljudje pa so govorili:

Matevž bo tega fantka enkrat ubil.

Čez nekaj let je Matevževa žena
rodila fantka.

Ime sta mu dala Tinče.

Tinče je bil grd in razvajen otrok.

Matevž je imel Tinčeta zelo rad.

Zanj se je zelo bal.

Tomažka pa ni več maral.

Ni mu več dajal jesti.

Vsak dan ga je tepel.

Mali Tomažek je moral težko delati.

Tepla sta ga tudi Matevževa žena in Tinče.

Nekoč je Tinče domov prinesel

brezovo šibo.

Z njo je hotel tepsti Tomažka.

Tomažek je stekel stran.

Matevž je planil za Tomažkom
in ga zagrabil.

Prijel ga je med kolena in rekel:

Tinče, zdaj ga pa lahko tepeš.

In Tinče ga je tepel.

Tudi Matevževa žena je rekla:

Daj ga! Daj ga!

Tomažek je dobil dovolj hrane
samo dvakrat na leto.

Takrat ga je Matevž oblekel v lepo obleko.

Ta obleka je bila Tinčetova.

Matevž je Tomažka peljal v vas k župniku.

Matevž se je župniku lagal:

Tomažka imam zelo rad.

Veliko hrane mu dam.

Vedno je lačen, jaz pa imam dobro srce.

Župnik je Matevžu verjel.

Dal mu je denar za Tomažka.

Ko je dobil denar,
je Matevž Tomažka spodil domov.
Matevž je šel v gostilno
in za pijačo porabil polovico denarja.
Zvečer je prišel pijan domov.
Ropotal je in razgrajal.
Tomažek je spal v temni mokri sobi.
Ležal je na plesnivi slami.
Matevž je začel Tomažka tepsti
in ga zmerjati.
Zbudila sta se tudi žena in Tinče.
Kričala sta:

Daj ga! Daj ga!

Tomažek je tako slabo živel veliko let.

Bila je pomlad.
Tomažek je bil suh kot kost in bolan.

Ni mogel več hoditi.

Ležal je na travi in gledal,
kako se igrajo drugi otroci.

Za njega se ni menil nihče.

Ležal je pod hruško in čakal na smrt.

Mimo so hodile vaše ženice.

Spraševale so ga, če ga kaj boli.

Vse sorte so mu svetovale.

Ena je rekla:

Pojej malo trave in te ne bo več bolelo.

Potem je šla naprej.

Druga je rekla:

Najboljše, da umreš.

Potem je šla naprej.

Tretja je vprašala:

Ali lahko ješ?

Tomažek je rekel, da bi jedel,
če bi dobil hrano.

Ženska mu je rekla:

Potem pa še ni tako slabo.

Če lahko ješ, še nisi pri koncu.

Potem je šla naprej.

Veliko takih ljudi je hodilo mimo.

Tomažek se je vsem smilil,

nihče pa mu ni prinesel koščka kruha.

Prišla je jesen.

Sadje je dozorelo.

Prišel sem na Matevžev vrt, da bi videl,
kako umira Tomažek.

Sonce je močno sijalo.

Tomažek je bil žejen.

Pil je iz lončka.

Gledal je v drevo in vejo,

na kateri je visela rumena hruška.

Zapihal je veter in hruška je padla na tla.

Tomažek je prosil:

Daj jo meni. Daj jo meni.

Pobral sem hruško in mu jo dal.

Ugriznil je vanjo.

Takrat je mimo prišel Matevž.

Razjezil se je:

Ti ne boš jedel mojega sadja.

Lenoba lena.

Hotel ga je tepsti.

K sreči je mimo prišel čevljar Korel.

Skočil je k Matevžu in ga podrl na tla.

Korel je Matevža pretepel in odšel.

Matevž je stokal in si brisal kri z obraza.

Na polju zraven je na njivi kopal sosed.

Sosed je rekel, da ni nič videl.

Ni videl, kako je čevljar tepel Matevža.

Matevž tako čevljarja ni mogel tožiti.

Ponoči je Tomažek umrl.

Matevž je Tomažka tako res ubil.

Slavko Grum

DEČEK IN BLAZNIK

V zavodu je živel mož.
Ta mož je bil poseben človek.
Bil je drugačen kot drugi ljudje.
Ni veliko govoril in z nikomer se ni družil.

Imel je čudno navado.
Zvonil je vedno ob določeni uri.
Na zvonec je pritiskal vsak dan zelo dolgo.
Ko je mož zvonil, se ni nič slišalo.
Da z zvonjenjem ne bi motil ostalih ljudi,
so vse zvonce izklopili.
Mož tega ni vedel.
Če si moža vprašal,
zakaj zvoni na zvonec, je rekel:

Telefoniram.

Moram biti na telefonu.

Ker je bil miren človek,
je lahko hodil po zavodu
in pritiskal na zvonec.

Vsi ostali, ki so živeli in delali v zavodu,
so ga vedno pustili pri miru.
Mož je na zvonec pritiskal
vsak dan ob istem času.
Na zvonec je pritiskal tudi,
ko je bil čas za večerjo.
Mož ni šel na večerjo, četudi je bil lačen.

V zavodu je živel tudi Jakec.
Bil je star 6 let.
V zavodu je živel,
ker je bil njegov oče šef zavoda.
V zavodu ni bilo drugih otrok,
zato se je igral sam.
Jakec in mož sta postala prijatelja.
Vedno sta se igrala in se pogovarjala.
Najrajši sta se igrala z lesenimi igračami.
Jakec je vsak dan komaj čakal,
da se je mož naveličal zvoniti.
Potem sta se lahko igrala.

Nekega dne sta se spet igrala.
Iz lesenih desk sta gradila hlev
za lesenega konjička.
V zavodu je ura odbila 10.
Mož je hitel na hodnik
in tam pritisnil na zvonec na steni.
Mož bi se še igral, ampak moral je zvoniti.
Jakec je bil žalosten.
Rad bi se še igral.

Jakec ni vedel, zakaj mož zvoní.
Vendar se mu je to zdelo v redu in prav.
Jakec je mislil,
da tako delajo vsi odrasli ljudje.
Otrokom se zdi v redu in prav vse,
kar delajo odrasli.
Jakec je videl, da mož ne hodi na večerjo.
Da se je mož lahko najedel,
je Jakec zvonil namesto njega.
Ko je Jakec zvonil, je mož šel na večerjo.

Nekega dne so ljudje videli Jakca,
kako je pritiskal na zvonec.

Iz Jakca so si delali norca.

Govorili so mu grde besede:

Ali se ti je zmešalo? Ali si nor?

Jakec se je delal, kot da ni nič.

Moža je imel rad.

Bila sta velika prijatelja.

Jakec je rasel in začel je razmišljati.

Nekega dne se je zgodilo takole.

Mož je šel k večerji.

Jakec je zvonil namesto njega.

Po hodniku je prišel Tom.

Tom je bil najstarejši učitelj v zavodu.

Tom je rekel Jakcu:

Prav je, da pomagaš možu.

Zdaj lahko hodi k večerji.

Ti si zdrav in pameten deček.

**Dober fant si.
Ampak on je bolan.
Zvoni zato, ker je nor.
Zmešalo se mu je, ko je bil vojak.
Nekdo ga je udaril po glavi.
Kar pritisni namesto njega na zvonec.
Ko pa njega ni več,
pa nehaj, saj te ne vidi.**

Jakec je rekel:

**Obljubil sem mu,
da bom zvonil,
dokler se ne vrne z večerje.**

Tom je dal Jakcu nasvet:

**Zvoni le toliko časa, da on odide.
Potem ti ni treba več zvoniti.
On naj misli, da ti zvoniš.
Pa bo v redu.**

Od takrat Jakec ni več zvonil zato,
ker sta bila z možem prijatelja.
Zvonil je zato,
da je mož v miru pojedel večerjo.
Jakec je zvonil samo zato,
da je moža pomiril.

Nekoč sta se Jakec in mož igrala na vrtu.
Naredila sta dirkališče za konje.
Mislila sta tekmovati s konji.
Lesenima konjema sta
okoli vratu privezala vrvico.
Bil je čas za večerjo.
Mož bi moral oditi zvonit.
Jakec je rekel možu:
Jaz bom šel zvonit namesto tebe.

Mož je šel k večerji.
Jakec je zvonil namesto njega.

Ko je zvonil, je pomislil:

Na skrivaj bom poskusil,

kateri konj je hitrejši.

Mož ne bo vedel, če pustim zvonec.

Saj je nor.

Jakec je nehal pritiskati na zvonec.

Odhitel je na vrt.

Na skrivaj je poskusil,

kateri konjiček je hitrejši.

Videl je, da ima Lisko

hitrejša kolesa kot Sivko.

Jakec si je mislil:

Zdaj bom zmagal na tekmi.

Vrnil se je na hodnik, da bi zvonil naprej.

Med vrati pa je stal mož.

Bil je zelo žalosten,

ker deček ni pritiskal na zvonec.

Mož ni nič rekel.

Mož ni nič vprašal.

Začel je jokati.

Deček je videl žalostnega prijatelja.

Dvignil je roke in rekel:

Saj si nor, saj si vendar nor!

Od tistega dne se mož

ni več hotel igrati z Jakcem.

Nista bila več prijatelja.

Mož si je mislil:

Jakec ni več otrok.

Ko je bil otrok, je mislil in delal dobro.

Zdaj je odrasel.

Zdaj dela dobre in slabe stvari.

Bogomir Magajna

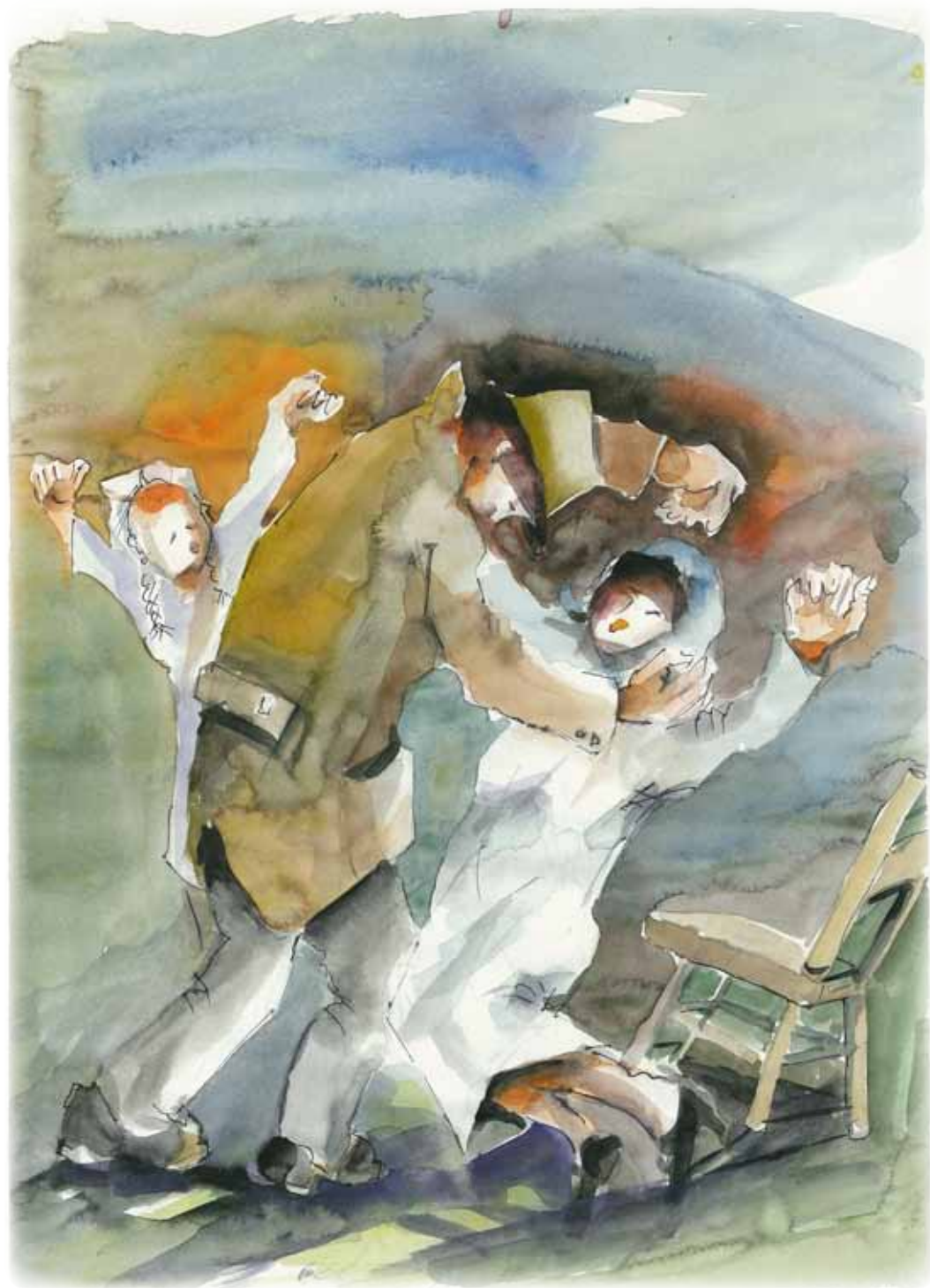
BREDA

Breda je imela težko življenje.
Oče je mater pogosto pretepal.
Mati je cele dneve jokala.

Nekoč je oče grabil mater za vrat.
Strgal ji je bluzo s telesa
in jo brcal v hrbet.
Za lase jo je vlečel po kuhinji.
Breda se je bala in je bila razburjena.
Dobila je epileptični napad.
Kadar je oče z materjo grdo delal,
je Breda vedno dobila napad.

Oče je vsak dan pil.
Sosedje so ga večkrat
pripeljali domov pijanega.
Potem je spal cel dan.
Sosedje so rekli:

To je velik pijanec.

Ko sta se oče in mama prepirala,
se je Breda zelo bala.
Napade je imela vedno pogosteje.
Pri tem se je ponavadi polulala.
Oče je zato poklical zdravnika.
Zdravnik je bil do Brede zelo prijazen.
Bredi je dal bonbone.
Rekel je:

Bredino zdravje gre na slabše.

Ko se razburi, dobi napad.

Nekega dne je Breda imela god.
Mati je Bredi za god spekla potico.
Na praznovanje je prišel tudi zdravnik.
Zdravnik je Bredi prinesel punčko,
materi pa rože.
Pili so in jedli.
Oče je prišel domov pijan.
Zaklel je in vrgel zdravnika na cesto,
punčko pa raztrgal.

Breda je dobila napad.
Ni vedela, kaj se je potem dogajalo.
Ničesar se ni spomnila.
Zdravnika ni bilo več k njim.
Breda je bila zelo žalostna.
Velikokrat se ji je sanjalo o zdravniku.

Mati je Bredo včasih peljala na vrt,
sama pa ni smela nikamor.
Tudi v šolo ni hodila.
Mama se je bala, da bi dobila napad.
Če bi dobila napad, bi se lahko udarila.
Breda je ugotovila,
da drugi otroci nimajo napadov.
Drugi otroci hodijo v šolo
in se pogovarjajo z učiteljico.
Breda ni bila taka kot drugi otroci.
Breda je bila nekaj posebnega.

Učiteljica je včasih šla mimo njihove hiše.

Bredi je rekla, da ji bo prinesla pravljice.
Ko ji je učiteljica brala pravljico o Trnuljčici,
je Breda dobila napad.
Bredi se je o pravljicah tudi sanjalo.
Učiteljica ni hotela več brati pravljič.
Bala se je, da bo Breda spet dobila napad.

Doma so imeli mačko.
Breda se je z njo rada igrala.
Pijani oče pa je mačko ubil.
Mačka je ležala mrtva na dvorišču.
Breda se od takrat ni več smejala.
Mati je prinesla drugo mačko,
Breda pa se z njo ni hotela igrati.
Zvečer jo je nosila luna.
Kadar nas nosi luna,
v spanju hodimo in govorimo.
Breda je v spanju stopila na okno.
Padla je na dvorišče.
Našli so jo zjutraj.

Nezavestna je ležala na tleh.

Nekega dne se je Breda zunaj prehladila.

Mati jo je kregala:

Rekla sem ti, da ne smeš na travnike.

Iskali smo te.

Ti si ležala v travi, bila je nevihta.

Breda je dobila vročino.

1 mesec dolgo je ležala v bolnici.

Zdravnik je kričal na očeta:

Niste kupili zdravil,

za pijačo pa imate!

Mati je rekla:

Saj jo ima rad,

a napije se kot navadna baraba.

Breda je ležala in poslušala.

Breda ni mogla skriti jeze in solz.

Gledala je očeta in rekla:

Oče, baraba.

Oče je jokal in obljubljal, da ne bo več pil.

Breda je ozdravela.
Prišla je domov.
Doma sta bila oče in mati nesrečna.
Mati je veliko jokala.
Oče je postal zloben.
Hoteli so ga poslati k zdravniku.
Neki večer, ko je mama spala,
je oče prišel domov in mater ubil.
Očeta so odpeljali policisti.
Mater so pokopali.
Bredo pa so poslali v bolnišnico
za otroke, ki so izgubili starše.

Bredo so pripeljali v bolnišnico.
Imela je 14 let.
Bila je dekle, a obnašala se je kot otrok.
Gledala je zelo žalostno.
Delavec v bolnišnici je dejal:
Lepa je kot filmska igralka.

V bolnišnici Breda ni govorila.

Tam je Breda srečala medicinsko sestro,
ki ji je bilo ime Ruta.

Breda ji je bila zelo všeč.

Ruta je Bredo pobožala po laseh.

Mislila si je:

Sedaj bom jaz Bredina mati.

Breda je bila tiho.

Ruta ji je razkazala bolnišnico,
kapelico in veliko zanimivih stvari.

Ruta je Bredi povedala veliko stvari.

Ruta ji je tudi pela.

Breda pa je bila zelo nesrečna.

Ponoči se ji je grdo sanjalo.

Breda ni hotela piti, jedla je čisto malo.

Drugi otroci so ji govorili,
jo objemali in se ji smejali.

Slišala je vse.

Govorila pa ni nič.

Breda je v bolnici srečala tudi Matejčka.

Matejček jo je peljal v sobo.

Tam so se igrali tudi drugi otroci.

Na sredi sobe je bila velika kletka.

V kletki so bili kanarčki.

Matejček je rekel:

Breda, kanarčki, kanarčki.

Kanarčki so delali različne stvari.

Nekateri so letali.

Drugi so se zaletavali v kletko.

Tretji so peli.

En kanarček je Bredo mirno gledal.

Ta kanarček je zapel tako lepo,

kot še Breda ni nikoli slišala.

Pel je in jo gledal v oči.

Breda je poslušala in se malo nasmehnila.

Potem se je glasno zasmejala.

Smejala se je prvič v življenju.
Breda je vtaknila prst v kletko.
Kanarček se ji je usedel na prst in zapel.
Kanarček je pel, Breda se je smejala.
Kanarček ni nehal peti, Breda pa se ni
nehala smejati.
Matejček je bil zelo vesel.

Stekel je k sestri Ruti in klical:

Breda se smeje! Breda se smeje!

Prežihov Voranc

ČERNJAKOVA TERBA

ZGODBA O ČERNJAKOVI TERBI IN NJENEM OTROKU

Družina Černjak je imela krčmo.
To je bila preprosta gostilna.
Krčmar je bil šef te gostilne.

Krčmar je imel sestro,
ki je bila počasne pameti.
Klicali so jo Černjakova terba.
Terba je beseda za neumno žensko.
Ko so terbi umrli starši,
je morala iti spat v hlev.
Domači je niso imeli radi.
Cele dneve je delala najtežja dela.

Terba je bila visoka in suha.
Stara je bila približno 30 let.
Imela je dolge rjave lase.
Njene prsi so bile lepe.

Tudi noge je imela lepe.
Samo njeni možgani niso bili v redu.
In imela je prestrašene oči.
Bila je tudi napol gluhonema.
To pomeni,
da je slabo slišala in težko govorila.
Ljudje je zaradi tega niso sprejeli.
Bila je zanemarjena sirota.

Terbo so topli vsak dan.
Otrokom je bilo dolgočas in so jo topli.
Videli so,
da je nihče nima rad.
Ni smela jesti za mizo.
Jedla je v kotu.
Jesti so ji dali ostanke hrane.
Sramovali so se je.

Ljudje so bili navajeni terbinega kričanja.
Terbo sta topla tudi krčmarjeva sinova.

Eden je bil star 10 let.
Drugi je bil star 8 let.
V rokah sta imela okleščene veje.
Močno sta jo tolkla po nogah in rokah.
Terba je glasno tulila.

En dan sta bila fanta zelo slabe volje.
Že zgodaj zjutraj sta začela tepsti terbo.
Terba ni vedela, zakaj jo tepeta.
Kričala je:

Av av av av. Hu u u.

Starejši fant je kričal:

Na, kurba. Tu imaš, kurba.

Mimo je šel reven moški. Berač.
Berač je bil nekaj časa tiho.
Smejal se je, ko je gledal,
kako fanta tepeta terbo.

Potem je zaklical:

Le dajta jo. Le dajta jo.

Fanta sta začela še močnejše udarjati.

Berač je klical:

Po goli riti. Po goli riti.

Večji fant je hotel terbi dvigniti krilo.

Terba je glasno zakričala.

Fantoma je ušla za hlev.

Prišel je krčmar. To je bil terbin brat.

Fantoma je rekel, naj ženeta past živino.

Terba je rodila sina, ko je bila stara 30 let.

To se je zgodilo tako.

V krčmo so hodili pijanci.

Nekaterim je bilo vseh terbino telo.

Nadlegovali so jo v hlevu.
Terba je včasih ponoči
zbežala iz hleva in kričala.
Potem je postala noseča.
Doma so jo imeli še bolj grdo.
Domači so jo topli.
Nekaterim ljudem se je smilila.
Nekateri ljudje so to povedali na glas.
A do Černjakovih so bili vseeno prijazni.

Ljudi je zanimalo, kdo je otrokov oče.
Sumili so vse pijance.
Černjak je poklical žandarje.
Žandarji so bili nekakšni policisti.
Niso mogli ugotoviti,
kdo je otrokov oče.
Terba jim ni hotela povedati.
Černjak je terbo najprej močno pretepel.
Pretepel jo je tako,
da je bila v nezavesti.

Ni hotela povedati imena očetovega otroka.
Potem jo je pretepel še enkrat.
Še vedno ni hotela povedati imena.
Še enkrat jo je pretepel.
Cel teden ni mogla vstati.
Potem so jo zaprli v luknjo,
kjer so shranjevali žito.
3 dni ji niso dali jesti.
Še vedno ni povedala imena
očetovega otroka.
Potem so jo nehali mučiti.
Brcali so jo kot prej in jo zraven zmerjali:
Vlačuga!

Terba je rodila zdravega fantka.
Zelo se ga je razveselila.
Otroku je bilo ime Lukej.
Terba ni mogla reči Lukej,
zato je govorila Vuhej.

Fantek je bil podoben terbi.
Terba je postala najboljša mama.
Dojenčka je pazila in skrbela zanj.
Pazila ga je tako,
kot mama levinja pazi na svoje mladiče.
Vedno ga je nosila s sabo.
Naučila se je braniti pred pretepači.
Ljudje so jo zato začeli bolj spoštovati.

Otrok se je dobro in hitro razvijal.
Z mamo je veliko časa preživel v hlevu.
Hitro je začel hoditi.
Hitro se je naučil govoriti.
Terba je bila zelo vesela,
da je lahko govoril.
Od veselja se je začela jokati.

Nekega dne so ljudje izvedeli,
kdo je fantkov oče.
Takrat je bil fantek star 2 leti.

Terba je kopala na njivi.
Fantek je bil zraven.
Po cesti je mimo pripeljal voz.
Na vozu je zagledala fantkovega očeta.
Terba se je tega zelo razveselila.
Od sreče je zakričala.
Zgrabila je otroka in ga dvignila.
Z otrokom je stekla na cesto k moškemu.

Temu moškemu je bilo ime Tevžuh.
Bil je otrokov oče.
Terba je Tevžuhu molila otroka.
Mislila je,
da bo Tevžuh otroka stisnil k sebi.
Veselo je vriskala.
Tevžuh je skoraj padel v nezavest.
On je bil tisti moški,
ki ga terba ni hotela izdati drugim ljudem.
Zdaj je stal na cesti.
Na polju je bilo veliko ljudi.

Gledali so.

Tevžuh ni do otroka nič čutil.

Bilo ga je zelo sram.

Bilo ga je tudi strah.

Mislil je na domačo bogato kmetijo.

Mislil je na denar.

Ni hotel,

da mu vzamejo bogato dediščino.

Mogoče bi mu vzeli dediščino,

ker je imel s terbo otroka.

Terbi je rekel:

Pusti me pri miru, pošast.

Njegov glas je bil strašen.

Otrok je začel jokati.

Terbo je zelo prizadelo.

Tevžuh je postal pogumen.

Sovražil je terbo in otroka.

Govoril je:

Kaj me strašiš, pošast.

Beži od mene. Jaz te ne poznam.

Terba je postala zelo blede.

Bila je presenečena.

Otroka je stisnila k sebi.

Začela se je odmikati od Tevžuha.

Otrok je utihnil in se stisnil k mami terbi.

Malo stran od Tevžuha se je terba ustavila.

Težko je dihala.

Z eno roko je otroka stisnila k sebi.

Drugo roko je dvignila v zrak.

Zakričala je.

Ta krik je bil grozen.

Potem je z otrokom padla po tleh.

Tevžuh je skočil na voz in se hitro odpeljal.

S polja so k terbi pritekli ljudje.
Terba je na ozarah obležala nezavestna.
Ob njej je bil tudi Vuhej.

Tevžuhovo družino je bilo zelo sram.
Černjak je od njih zahteval plačilo
za terbinega otroka.
Takemu plačilu so rekli alimenti.
Tevžuh ni imel denarja,
čeprav je bil iz bogate družine.
Ves denar je bil od očeta in mame.

Tevžuhova mama je bila obupana.
Najprej je molila, da bi terbin
in Tevžuhov otrok umrl.
Ampak otrok je bil zdrav in lep.
Potem sta se z možem odločila,
da bi otroka vzela k njim domov.

Terbin brat Černjak jim otroka ni hotel dati.
Terbo je celo preselil iz hleva.
Dal ji je sobo na podstrešju.
Tam sta potem v postelji spala
terba in otrok.

Tevžuhova družina in Černjak
so šli na sodišče.
Borili so se za otroka.
Sodniki so se zelo dolgo odločali.
Na koncu so rekli,
da dobi otroka oče Tevžuh.

Černjakovi otroka niso hoteli predati.
Za fantka se je najbolj borila mama terba.
Za posteljo je skrila sekiro.
Ves čas je pazila na sina.
Niti žandarji ji niso mogli vzeti otroka.

Enkrat jeseni je terba prišla s polja.

Pogledala je v hišo.

Vprašala je:

Kje je Vuhej?

Otroka ni bilo nikjer.

Ni ga bilo v hiši.

Ni ga bilo v gostilni.

Ni ga bilo zunaj.

Ukradla ga je Tevžuhova družina.

Terba je sredi noči tekla k Tevžuhovi hiši.

Udarjala je po vratih.

Bila so zaklenjena.

Jokala je.

Kričala je.

Norela je.

Drla se je:

Vuhej. Vuhej. Vuhej.

Prosila je.

Nič ni pomagalo.

V hiši je v temi jokal njen otrok.

Zjutraj so v vodi pri jezu našli mrtvo žensko.

Černjakova terba se je utopila.

Prežihov Voranc

STARI GRAD

Ob reki Dravi je hrib,
pod hribom pa mesto.
Včasih je na hribu stal grad.
Grad je razpadel,
ostale so ruševine in kamenje.
Ostal je tudi star stolp.

Ta zgodba se je zgodila
v stolpu starega grada.
Pod hribom je stanovala družina.
Imeli so sina, ki mu je bilo ime Vester.
Star je bil 14 let.
Eno nogo je imel krajšo od druge,
reče se, da je imel nogo pohabljeno.
Starši ga niso pustili, da bi sam hodil okoli.
Večino časa je bil doma.
Skrbel je za krave, svinje in kure
ter pomagal mami na njivi.

Vester je vsak dan zlezel na stolp.

Na stolp je splezal po bukvi.
Gledal je na mesto.
Videl je hiše in vse,
kar se je dogajalo v mestu.
Videl je ljudi, ki so hodili po trgu.

Nekega dne je videl,
da so v mesto prišli tuji vojaki.
Nekateri ljudje so se pred vojaki skrivali,
tekali so sem in tja ter vpili.
Drugi ljudje so bili vojakov veseli.
Iz gostilne so prikotalili velik sod
in vojakom začeli nositi pijačo.
Ženske so tuje vojake objemale
in jih poljubljale.
Vester je vse to gledal s stolpa.
Ni vedel, kaj vse to pomeni.
Čudno se mu je zdelo,
da vsi ti ljudje govorijo drugačen jezik.

Slišal je očeta in mater, pogovarjala sta se:

Prišla je vojska in zdaj bo vse drugače.

To je bilo med 2. svetovno vojno.

Ljudje so mislili,

da bodo zdaj prišli boljši časi

in da bodo bolje živeli.

Tudi Vestrova mati in oče

sta nekaj časa mislila,

da bodo bolje živeli.

Vojaki pa so iz mesta odpeljali dobre ljudi.

Življenje je bilo vedno težje.

Vedno manj je bilo kruha in hrane.

Ljudje so živeli še slabše.

Vester je vsak dan zlezel na stolp.

Nekega dne je videl,

da so po trgu prignali župnika.

Župnik je imel zvezane roke.

Pred njim in za njim sta šla dva vojaka.

Na trgu so ljudje kričali na župnika.

Na župnika je kričala tudi ženska,

ki mu je včasih poljubljala roko:

Fej, debeluh, prav se ti godi.

Vester ni mogel razumeti,

zakaj so župnika gnali v zapor,

prej pa so ga imeli radi.

Za župnikom so odgnali še druge ljudi.

Vojaki so odpeljali cele družine.

Mati je rekla:

Selijo tiste ljudi,

ki ne marajo tujih vojakov.

Minili sta 2 leti od prihoda tujih vojakov.

Vester je bil star 16 let.

Življenje je bilo vedno težje.

Vester si je želel,

da bi bilo kmalu konec vojne

in da bi vojaki odšli iz vasi.

Še vedno je vsak dan splezal na stari stolp.
Tam je imel svoje skrivališče.

Nekega dne je videl vojake,
ki so v stolp pripeljali 4 moške.

Vojaki so rekli:

Kopljite, da bo dno stolpa ravno.

Marš na delo.

Moški so začeli takoj kopati.

Vojaki so sedeli in kadili cigarete.

Na moške so kričali:

Delaj, bandit!

Tukaj vas bomo jutri ubili.

Naslednji dan so v stolp spet prišli vojaki.

Vester je bil ves čas v skrivališču.

Vojaki ga niso mogli ne videti in ne slišati.

Pripeljali so 4 moše.

Postavili so jih k zidu.

Iz zidu so moleli veliki železni obroči.
Može so privezali k tem železnim obročem.
Potem so vojaki s puškami ustrelili v može.
Možje so umrli.

Vester je šel domov.

Oče mu je rekel:

Vester, v stolp ne hodi več.

Ni varno.

Bojim se, da se ti bo kaj zgodilo.

Vester očeta ni ubogal.

Naslednje jutro je spet odšel v stolp.

Z očetovim orodjem
je stolkel obroče iz zida.

Oddahnil si je:

**Zdaj vojaki ne bodo mogli več
privezovati ljudi.**

Doma ni povedal, kaj je storil tisti dan.

Nemški vojaki so videli,
da železnih obročev ni več.

Prišli so k Vestru domov.

Spraševali so očeta:

Kdo je stolkel železne obroče v stolpu?

To je sabotaža.

Oče je rekel, da nič ne ve.

Vojaki so gledali Vestra.

Komandant vojakov je rekel:

Pohabljeni fant tega res ni mogel storiti.

Potem so vojaki odšli,
v stolpu je bil nekaj časa mir.

Nekega jutra so vojaki zopet prišli.

Pripeljali so moškega.

Z njim so delali zelo grdo,
mož je na obraz padel po tleh.

Govorili so mu grde besede:

Pes. Bandit. Svinja.

Ti bi gotovo rad hitro crknil?

Moški je odgovoril:

Z menoj storite, kar hočete.

Smejali so se:

To bomo tudi storili.

V stolp so spustili 3 velike pse.

Psi so moža napadli in ga začeli gristi.

Mož je bil zvezan, zato se ni mogel braniti.

Vojaki so stali okrog moža

in še bolj ščuvali pse.

Vester je bil prestrašen.

Hotel je pomagati, ampak si ni upal,

ker bi ga vojaki lahko ujeli in ubili.

Nekaj kamenja je zvalil na dno stolpa.

Kamen je zadel enega psa,

da je nehal gristi.

Drugi kamen je zadel vojaka.

Psi in vojaki so zato zbežali.

Vester je bil vesel,

da je pregnal pse in vojake.

En vojak je ostal. Rekel je:

Smola, prava smola.

Prav zdaj se ruši kamenje.

Stopil je k zvezanemu možu
in ga ustrelil v glavo.

Mož je umrl.

Tudi en pes je bil mrtev.

Vestru je bilo žal za možem.

Vojak, ki je ostal, je jokal za mrtvim psom:

O Rolfi, ti moj ljubi Rolfi.

Vestru se je zdelo grozno,
da je vojak jokal za psom,
za človekom pa ne.

Vester očetu ni povedal, kaj vse je videl.

Oče je zvečer rekel Vestru:

Danes so v stolpu ubili partizana.

**Ne hodi več tja, bojim se,
da se ti bo kaj hudega zgodilo.**

Nekega dne je Vester spet videl,
da gre nekdo v stolp.
Bil je trgovski pomočnik Hubert.
Zdaj je bil Hubert v službi pri vojakih.
Hubert je v stolp pripeljal Micko.
Micka je bila mlada kmetica.
Vester je videl, da je utrujena.
Ko jo je Hubert pripeljal v stolp,
jo je udaril v obraz in brcnil v trebuh.
Micka je padla na tla.
Hubert jo je tepel s pasjim bičem in kričal:
Boš vstala, kurba partizanska.
Le vpij, tukaj te nihče ne sliši.
Hubert ji je z obema nogama skočil na vrat
in jo teptal.
Micka ga je prosila:
Hubert, nehaj, saj veš, imam otroka.
Hubert jo je spraševal:
Koga si skrivala pod posteljo?

Micka je jokala:

Nič ne vem.

Hubert jo je tepel in brcal, da ji je tekla kri.

Rekla mu je še:

Ti nisi Hubert, ti si zverina.

Ubij me.

Hubert je hotel Micko obesiti.

Vester ni hotel, da bi Micka umrla.

Proti Hubertu je vrgel strupeno kačo.

Hubert je zakričal in zbežal,

ker se je ustrašil kače.

Vester pa je hitel k Micki.

Ampak Micka je bila že mrtva.

Tedaj se je zgodilo nekaj groznega.

Prišli so vojaki.

Videli so, da je Vester tisti,

ki je nagajal vojakom.

Vester je nagajal vojakom tako,

da je uničil obroče na zidu.

Vester je videl, kako so ljudi mučili in ubijali.
O tem si ni upal nikomur povedati.
Ubogim ljudem je hotel pomagati.
Hotel je pregnati vojake.
V vojake je metal kamne in kače.
Vojaki so temu rekli sabotaža.
Za sabotažo so ljudi kaznovali.

Začela se je jesen.
Na trgu je iz hiše stopil Vester.
3 vojaki so ga zvezali.
Drugi 3 vojaki so ga gnali v stolp.
Hodili so mimo Vestrove hiše.
Vester je hodil tiho in počasi.
Pripeljali so ga v stolp.
Postavili so ga k zidu in ga ustrelili.

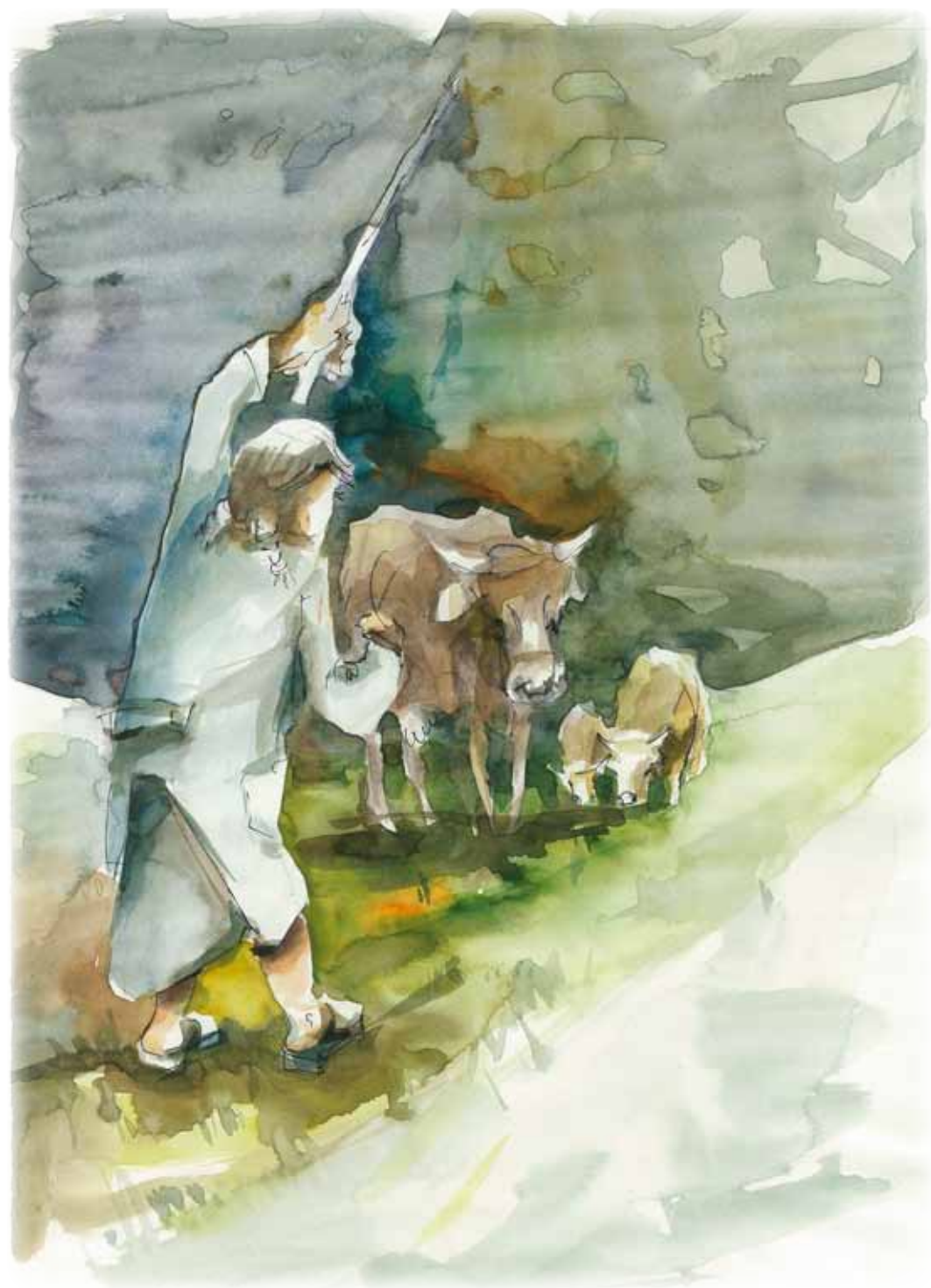
Bogomir Magajna

JERINOVA LIDA

Lida je imela težko življenje.
Starši je niso imeli radi.
Ko je bila stara 14 let, ji je umrl oče.
Mati jo je peljala k bogatemu kmetu.
Potem je mati odšla in
Lida nikoli več ni slišala zanjo.

Pri kmetu je Lida pasla krave.
Rada je prepevala.
Lida je bila rada tudi sama.
Rada je gledala naravo
in se pogovarjala sama s sabo.
Lida je mislila svoje misli.
Nihče ni vedel, kakšne so bile.
Bila je nekaj posebnega.

Lida je nekega dne pasla krave.
Videla je, da jo krava gleda.
Krava je imela velike črne oči.

Lidi se je zdelo, da se ji krava posmehuje.
Lida se je začela čudno počutiti.
Kravo je začela pretepati.
Ko je Lida tepla kravo, se je dobro počutila.
Vedela je, da ni lepo koga tepsti.
Zato se je čudila, da je to lahko naredila.
Bilo jo je sram in pekla jo je vest.
Nekaj časa je bila žalostna.

Kmet, pri katerem je Lida živela,
je bil dober človek.
Vsi so ga imeli radi.
Bil je bogat.
Kupil je radio.
Veliko ljudi je prihajalo poslušat
muziko, novice in predavanja.
O vsem tem so se pogovarjali.
Lida je radio zelo rada poslušala.
Neki večer je po radiu govoril moški glas.
Moški glas je govoril o hipnozi.

Hipnoza je tako, kot bi človek napol spal.
Ko se iz hipnoze zbudiš, se nič ne spomniš.
Človek se lahko nauči,
da drugega hipnotizira.
Lido je to zelo zanimalo,
vse si je dobro zapomnila.

Ljudje so se pogovarjali o mestu Ljubljana.
Govorili so o tem,
kako imenitno je tam živeti.
Lida je vse verjela kot čisto resnico.
Želela si je oditi v Ljubljano.
Želela si je videti mesto
in doživeti lepe stvari.

Lida se je vedno bolj pogosto
pogovarjala sama s sabo.
Zaradi tega je bila drugačna od drugih.

Lida je zrasla v lepo dekle.
Postala je zelo razigrana.
Krasila se je s cvetjem
in se gledala v ogledalu.
Rada je pogledala za fanti.
Najbolj všeč ji je bil Matevžek.
Skupaj sta pasla krave in malicala na paši.
Pogovarjala sta se o tem,
kako se ljubijo odrasli ljudje.
Tudi onadva sta se gledala in spogledovala.
Matevžek je rekel Lidi:

Ti si že zelo lepa.

Lida je rekla Matevžku:

Tudi ti si zelo lep.

Neko jutro sta Matevžek in Lida
skupaj sedela na hribu.
Gledala sta ptice in bilo je vroče.
Ona je rekla:
Vroče je.

Odpela si je gumb na bluzi.
On ni rekel nič.
Prijel jo je za rame, jo položil na travo
in jo poljubil.
Matevžek se je hotel z Lido ljubiti,
kot se ljubijo odrasli ljudje.
Z roko ji je vzdignil krilo in jo prijel za nogo.
Ona ga je zgrabila z obema rokama za vrat.
Pokleknila je na njega
in mu razpraskala obraz.
Na Matevžka je bila zelo jezna.
Matevžek je bil po obrazu krvav.
Bil je presenečen.
Zelo ga je bilo strah.
Zdelo se mu je, da ima Lida
čuden obraz in čudne oči.
Zbežal je in kričal:
Prekleta smrklja, ciganka, sraka,
jaz ti bom že pokazal.
Metal ji je kamenje.

Lido je kar naenkrat minila jeza.

Bilo ji je žal.

Jokala je:

Matevžek, saj nisem hotela.

Matevžek je rekel:

Nikomur ne povej.

Nočem te več videti.

Lidi je bilo zelo žal.

Ni mogla razumeti, zakaj je to naredila.

Upala je, da se bo Matevžek

vseeno poročil z njo.

Nekega dne ga je poiskala.

Videla je, kako se Matevžek

poljublja z drugo.

Postala je žalostna.

Ni se več smejala.

Ni več pela pesmi.

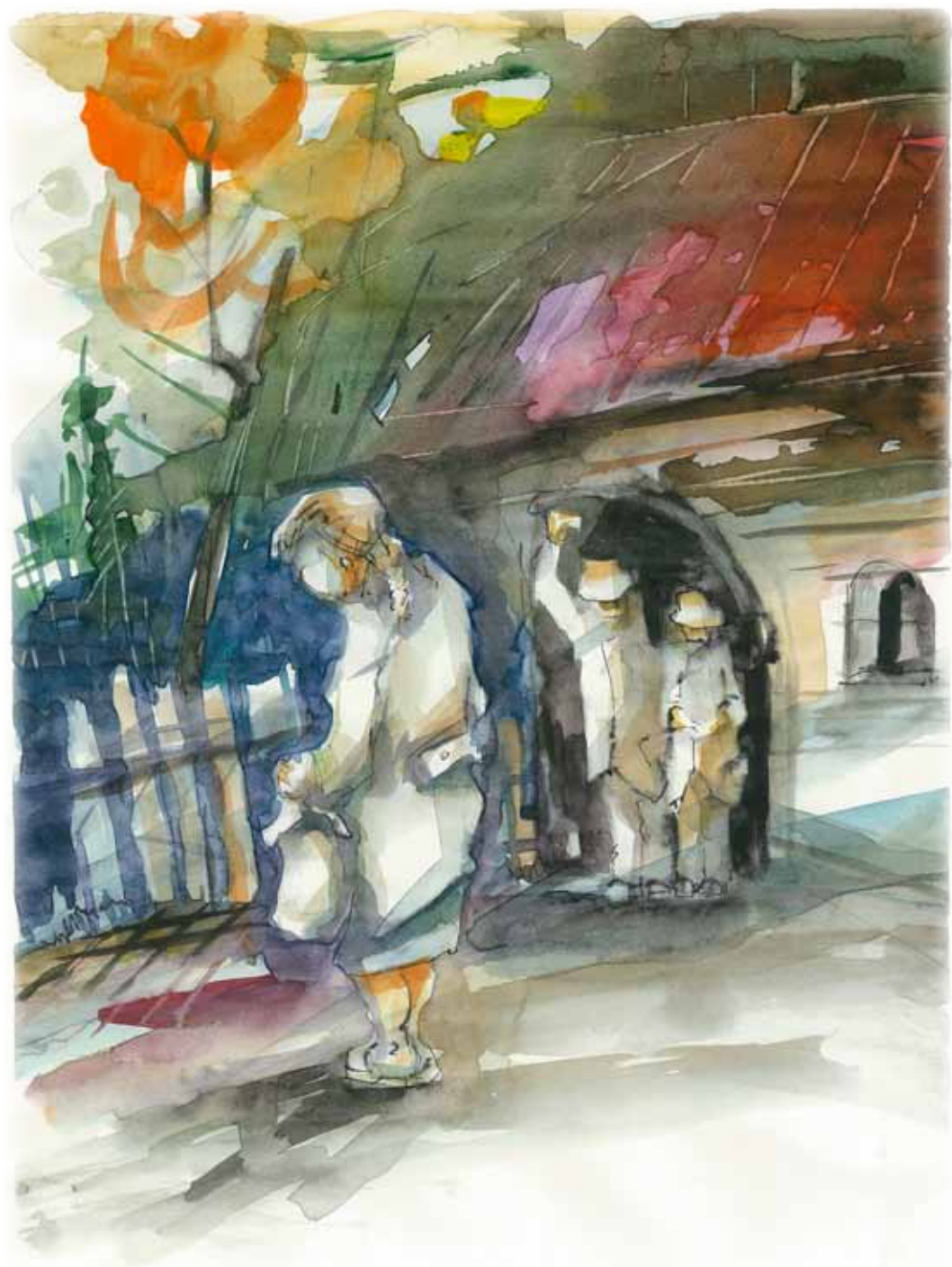
Ni več hotela pasti krav.

Vzela je svojo edino lepo obleko
in zbežala od hiše.

Napotila se je v mesto Ljubljana.
3 dni je hodila in spala v grmovju.
Na poti je srečala različne ljudi.
Ljudje so jo prijazno pozdravljali
in spraševali, kam gre.
Ponekod so jo povabili v hišo in ji dali jesti.
Na kmetiji pred Ljubljano se je ustavila.
Tam sta živelata starci in njegov sin Tone.
Videla sta, kako je Lida utrujena.
Imela je krvava stopala.
Oče je rekel Tonetu:

Prinesi mleka in kruha.

Po večerji je Lida starcu pripovedovala
o svojem življenju.
Lida je na kmetiji tudi prespala.

Zjutraj je pomolzla krave in kidala gnoj.

Starec jo je zadovoljno gledal.

Rad bi, da bi Lida ostala

in jima pomagala pri vseh opravilih.

Starec ji je povedal,

da je Tonetu umrla žena.

Rekel je:

Lida, ti si pošteno dekle.

Tone si želi, da bi ostala pri naju

in nama pomagala.

Molsti znaš in delaš rada.

Škoda, da greš v mesto.

Mesto ni dobro zate.

Če ti bo pretežko, se vrni k nama.

Tone bo vesel, če prideš.

Nekaj mi pravi, da bo vse še dobro.

Dal ji je denar za hrano in Lida je odšla.

V mestu je bilo veliko ljudi in veliko hiš.

Gledala je ljudi in ni mogla vedeti,
kateri je prijazen in kateri ne.
Bila je lačna in bilo jo je malo strah.
Hotela si je poiskati službo,
a si nikogar ni upala ničesar vprašati.
Videla je, da v mestu ni tako,
kot so pripovedovali drugi ljudje.
Lida se je spominjala dobrih ljudi s poti.
Spomnila se je Toneta in njegovega očeta,
ki bi jo vzela k sebi.
Skoraj se je že obrnila in šla nazaj,
a se ni znala odločiti.
Tako je ostala v mestu še naprej.

Lida je v mestu spoznala
gospo Bogomilo Repnik.
Gospa je zelo dišala. Bila je zelo čista.
Reče se, da je bila zelo fina.
Gospa je bila tudi zelo lepo oblečena.
Iskala je mlado, lepo in prijazno služkinjo.

Služkinja je dekle,
ki pomaga drugim pri opravilih.

Gospa je Lido vzela v službo.
Povedala ji je, kaj bo morala delati.
Gospa je Lido gledala zelo prijazno.
Nežno ji je govorila:

Lepo te bom oblekla. Nadišavila te bom.

Lido je omamila s svojimi lepimi besedami.
Rekla je:

Ostala boš pri meni.

Naj te poljubim kot svojega otroka.

Gospa ji je pripravile lepe obleke.
Lida jih je oblekla
in se pogledala v ogledalo.
Sama sebi se je zdela zelo lepa.
Mislila si je:

Sedaj bi me moral videti Matevžek.

Žal bi mu bilo, da me je zapustil.

Gospa je bila zelo osamljena.
Ker je bila tudi nesramna,
Lidi ni vsega povedala.
Z njo je imela čudne načrte.
Hotela jo je imeti samo zase.
Gospa se je želela z Lido ljubiti,
ampak ji tega ni povedala.

Gospa je Lido večkrat masirala.
Tudi Lida je morala masirati gospo.
Gospa je Lido tudi poljubljala.
Lida tega ni bila navajena.
Mislila je, da jo gospa boža in masira zato,
ker jo ima tako rada.
Pustila je, da gospa počne z njo, kar hoče.
Gospa Bogomila je vedela, da dela narobe.
O tem ni nikomur nič povedala.

Lida je bila pri gospe Bogomili
zelo osamljena.

V stanovanju je našla radio.
Radia ni smela poslušati.
Zato je bila še bolj žalostna.
Želela si je k Tonetu na kmete,
kjer bi grabila travo in molzla krave.
Bilo ji je dolgčas po travnikih,
njivah in gozdovih.
Rada bi pobegnila.
Toda ostala je v službi
pri gospe kot služkinja.

Večkrat ja na obisk prišel moški.
Ime mu je bilo Matija Gosak.
Ko je moški govoril,
je Lida spoznala njegov glas.
To je bil moški,
ki je po radiu govoril o hipnozi.
Kadar je prišel na obisk,
so skupaj jedli in pili vino.
Lida ni marala Matije Gosaka.

Počutila se je slabo, ker je morala piti vino.
Mislila je, da jo hočeta gospa Bogomila
in Matija Gosak zastrupiti.

Kar naprej je premišljevala o tem.

Nekega dne je Lida slišala glasove,
ki jih v resnici ni bilo.

Ni več razlikovala med tem,
kaj je res in kaj ni res.

Glasovi so bili samo v njeni glavi.

Glasovi v glavi so ji govorili:

Smrklja, sraka, ciganka!

Mislila je, da glasovi prihajajo iz radia.

Vzela je stol in z njim razbila radio.

Gospa Bogomila in Matija Gosak
sta se prestrašila.

Lida je gospo zagrabila za vrat
in jo začela praskati po obrazu.

Matija je zgrabil Lido za lase
in začel klicati:

Na pomoč, na pomoč!

Lido so peljali v bolnico.

Tudi v bolnici je Lida govorila:

Smrklja, sraka, ciganka!

Zdravnik se je zasmel in ponovil:

Smrklja, sraka, ciganka!

Lida je kmalu ozdravela.

Odšla je iz mesta.

Mesto je bilo zanjo preveč divje in naporno.

Nikomur ni mogla zaupati.

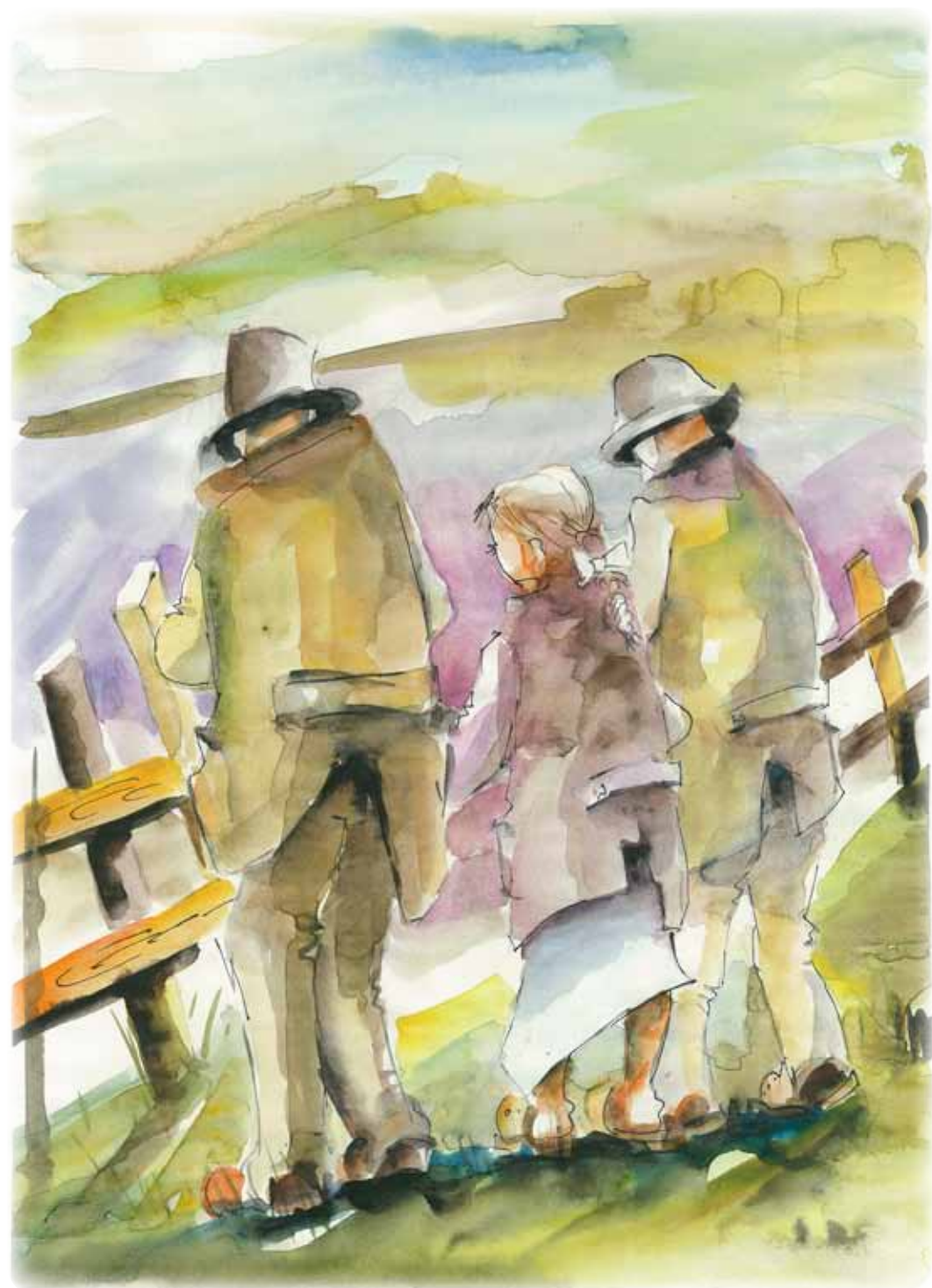
Zaradi tega je zbolela.

Vrnila se je na kmetijo,

kjer sta živela Tone in njegov oče.

Ko je Tone zagledal Lido,

se je zelo razveselil.

Ciril Kosmač

TANTADRUJ

**Pisatelj se spominja zgodbe
o Tantadruju in njegovih prijateljih.
Zgodbo je pisatelju povedala
njegova mama.**

**Tantadruj in njegovi prijatelji
so bili posebni ljudje.
Ljudje so jim rekli norci.**

KAKO JE TANTADRUJ DOBIL IME

Tantadruj je bil odrasel fant.
Ko je bil še majhen,
so mu otroci nagajali.
Njegova mama se je zato
kregala z drugimi mamami.
Kričala je,
da je fantu nagajal **ta in ta in ta druj.**
Druj pomeni drugi.

Zraven je Tantadrujeva mama kazala
na nagajive otroke.

Fant je vsak dan slišal te besede.

Razumel je,

da mama govori **tantadruj**.

Tantadruj je bila prva beseda,

ki jo je povedal.

To besedo je potem veliko uporabljal.

Vedno, ko je začel govoriti,

je rekel tantadruj.

Zato so mu ljudje rekli **Tantadruj**.

TANTADRUJ

Tantadruj je bil droben.

To pomeni, da je bil majhen in suh.

Ni bil pameten.

Ljudje so govorili, da je norec.

Norček.

Mama mu je vedno govorila:

**Srečen boš šele,
ko boš umrl.**

Zato si je zelo želel umreti.

POT NA SEJEM

Bila je zima.

Bila je noč. Ljudje so hiteli v kraj,
ki so mu rekli Most.

Tam je bil sejem.

Na sejem je hitel tudi norček Tantadruj.

Mimo njega so hodili kmetje.

Prijazno so mu govorili:

Dobro jutro, Tantadruj.

Ali še nisi umrl?

Tantadruj jim je veselo govoril:

Tantadruj.

Nisem še umrl.

Ampak zdaj pa bom.

Že vem, kako.

Hitro je hodil. Poskakoval je.

Bil je zelo vesel.

Na vrvi je imel obešene kravje zvonce.

Vrv je imel napeljano okrog svojega telesa.

Ko je skakal,

so zvonci veselo zvonili.

Pel si je pesem.

Šla je takole:

Na nebu je sonce,

na zemljici mraz.

Nabiram jaz zvonce

in vsi so za vas.

Tan, tan, tantadruj.

Juhu, juhu, juhuhuj.

ZVONCI ZA MUČENIKE

Tantadruj je imel na vrvi 37 zvoncev.

Manjkali so mu samo še 3 zvonci.

Prijateljica Jelčica mu je rekla,

da mora zbrati 40 zvoncev.

40 zvoncev za 40 mučenikov.

Mučeniki so rimski vojaki,

ki so umrli za krščansko vero.

Zdaj so v nebesih.

Ko bo Tantadruj umrl in prišel v nebesa,

bo vsakemu mučeniku dal 1 zvonec.

SEJEM

Tantadruj je prišel na sejem.
Pihal je mrzel veter.
Sejem je bil na trgu.
Bilo je skoraj tako lepo kakor v nebesih.
Na trgu so bile stojnice.
Na stojnicah je bilo veliko stvari.
Na trgu je bil tudi vrtiljak.
Berači so igrali na lajne.
Igrale so harmonike.
Otroci so piskali na piščalke.
Na sejmu je bilo zelo veliko ljudi.
Ljudje so hiteli, se pozdravljali
in se pogovarjali.
Tantadruj je srečal ljudi,
ki jih je poznal.
Najprej je srečal Luko.

LUKA BOŽORNO-BOSERNA

Luki so ljudje rekli Božorno-boserna.

Luka je bil hrust.

To pomeni,

da je bil velik in močan.

Star je bil kakih 50 let.

Včasih je bil zidar.

Potem je padel z zidarskega odra.

Hudo se je polomil.

Poškodoval si je glavo.

Od padca naprej ni bil več pri pravi pameti.

Bil je brez desne roke in leve noge.

Hodil je po svetu in kričal na zidarje.

Govoril jim je,

da je treba zidati navzdol in ne navzgor.

Luka je pred padcem zidal tudi v Italiji.

Znal je nekaj italijanskih besed.

Pozdravljal je samo po italijansko.

Po italijansko se **dober dan**
reče **bon žorno**.

Dober večer se reče **bona sera**.

Luka je govoril **božorno** in **boserna**.

Božorno in boserna je govoril vedno skupaj.

Ni važno, ali je bilo jutro ali večer.

Ljudje so ga zato imenovali

Božorno-boserna.

Tantadruj je skočil k Luki

in veselo rekel:

Tantadruj.

Že vem, kako bom umrl.

Luka je rekel:

Božorno-boserna.

Tantadruj je Luki povedal,

da gre po zvonce.

Luka je Tantadruju povedal,

kje jih prodajajo.

Na poti sta srečala Rusepatacisa.

RUSEPATACIS

Rusepatacis je bil velik moški.

Bil je že star.

Včasih je bil hlapec pri kmetu.

Ta kmet je bil zelo skopuški.

Pri njem so jedli samo repo in krompir.

Repi se po furlansko reče **raus**.

Krompirju se po furlansko reče **patatis**.

Rusepatacis je vedno rekel:

Raus e patacis.

Ljudje niso razumeli furlansko.

Zato je rekel še po slovensko:

Repa in krompir.

Nekoč je Rusepatacis znorel.

Skledo z repo in s krompirjem

je vrgel na tla.

Divje je skakal.

Ljudje so ga zgrabili.

Polili so ga z mrzlo vodo.
Zaprli so ga v hram.
To je stavba,
v kateri so imeli vino in hrano.
Zjutraj ga je gospodar nagnal od hiše.
Rusepatacis je vzel sekiro in šel v hlev.
Ubijati je začel krave in konje.
Ko so ljudje pritekli v hlev,
je Rusepatacis pobil že skoraj vse živali.
Ubiti je hotel tudi gospodarja.
Gospodar je prosil za svoje življenje.
Rusepatacis je odložil sekiro.
Potem so ga zgrabili.
Močno so ga pretepli.
Predali so ga orožnikom.

Na sodišču je Rusepatacis ves čas govoril:

Raus e patacis.

Repa in krompir.

Sodniki so se odločili, da je nor.

Zdravniki so rekli,
da ni nevaren.
Zato so ga spustili.
Potem je bil Rusepatacis miren.
Znorel je samo,
če sta bila na mizi repa in krompir.
Zelo malo je govoril.
Ponavadi je rekel samo:
Raus e patacis.
Repa in krompir.

Tantadruj in Luka sta torej srečala
Rusepatacisa.
Skupaj so šli naprej.
Prišli so do stojnice z zvonci.
Tam je bil tudi Matic Enaka Palica.

MATIC ENAKA PALICA

Matic je bil hrust.

Bil je zelo močan.

Bil pa je tudi zelo otročji.

Nekemu dobremu možu se je smilil.

Temu možu je bilo ime Hotejec.

Nekoč je Hotejec Maticu pokazal,
kako se lupi in strga palica.

Maticu je dal nož in kose stekla.

Rekel mu je:

**Ostrgaj palico tako,
da bo povsod enaka.**

Matic se je lotil dela.

Zdaj je že veliko let strgal palice.

Še vedno ni naredil povsod enake palice.

Vedno je bila kje bolj debela.

Palico je zato strgal tako dolgo,
da je bila čisto tanka.

Potem se je zlomila.

Matic pa je začel strgati novo palico.

Ljudje so Maticu zato rekli Enaka Palica.

Tantadruj, Luka in Rusepatacis

so torej srečali Enako Palico.

Tantadruj, Luka, Rusepatacis in Matic

so se pozdravili.

Tantadruj je veselo povedal:

Tantadruj.

Zdaj bom umrl.

Enaka Palica je rekel:

Zdaj bom umrl.

Enaka Palica je besede

vedno ponavljal za drugimi.

Tantadruj je bil hud:

Jaz bom umrl.

Enaka Palica je rekel:

Jaz bom umrl.

Rusepatacis je rekel:

Raus e patacis.

Repa in krompir.

Enaka Palica je ponovil:

Repa in krompir.

Luka je zakričal:

Mir pa božorno-boserna!

Enaka Palica je rekel:

Žornoboserna.

Tako so se pogovarjali nekaj časa.

Drugim ljudem so se zdeli smešni.

Smejali so se jim.

Ker je Enaka Palica ves čas

ponavljal za drugimi,

ga je Luka nadrl:

Ti si nor!

Enaka Palica je ponovil:

Ti si nor.

Ljudje so se smejali.

Ustavil jih je Hotejec.

Bil je jezen.

Hotejec je rekel ljudem:

Pustite nesrečnike pri miru.

Potem je prodajalcu naročil,

naj da Tantadruju 3 zvonce.

Norci so se pogovarjali naprej.

Ljudje so se jim spet smejali.

Režali so se,

dokler jih ni ustavil Najdeni Peregrin.

NAJDENI PEREGRIN

Najdeni Peregrin je bil zelo lep.

Imel je črne lase.

Imel je velike modre oči.

Kožo je imel belo.

Skoraj je bil podoben deklici.

Ljudje so govorili,
da je sin lepega cigana in domače lepote.
Lepotica ni nikomur povedala,
da je noseča.
Ko je rodila,
je dojenčka pustila v jarku.
Ljudje so mu dali ime Najdeni Peregrin.
Najdeni so mu rekli zato,
ker so ga našli.
Peregrin so mu rekli zato,
ker so ga našli na dan svetega Peregrina.
Malega Peregrina
je k sebi domov vzel Hotejec.
Hotejec ni imel svojih otrok.

Ko je bil Peregrin majhen,
je veliko jokal.
Jokal je,
čeprav se mu ni zgodilo nič slabega.
Ko je zrasel, se je nehal jokati.

Bil je nasmejan.
Šel je po svetu.
Hotejec mu ni mogel oprostiti,
da je šel stran.
Najdeni Peregrin je igral na veliko
glasbenih inštrumentov.
Igral je na vse inštrumente,
ki jih je dobil v roke.
Zelo lepo je pel.

Bil je potepuh.
Rad je uganjal norčije.
To pomeni, da se je rad šalil.
Njegova najljubša šala je bila zamenjava.
Ponoči je šel po vasi
in pri prvi hiši s police vzel lonec z rožami.
Lonec z rožami je nesel na drug konec vasi.
Tam je lonec postavil
na polico druge hiše.
S te police je vzel drugo rožo.

To rožo je nesel spet drugam.
Celo noč je po vasi mešal rože.
Ženske so potem tekale po vasi
in iskale svoje rože.
Ljudje so se smejali.
Vedeli so,
da je to naredil Najdeni Peregrin.
Včasih je Peregrin ponoči kmetom
zamenjal živino v hlevu.
Včasih je zamenjal vozove,
orodje, seno ali žito.
Ko so ga kmetje srečali in godrnjali,
se je smejal.
Rekel je, da ni to nič hudega.
Nič hudega ni zato,
ker so vse stvari ostale v vasi.

Drugače pa je imel Peregrin
zelo dobro srce.
Nikomur ni naredil nič slabega.

Ljudje so se ga vseeno bali.

Bali so se ga zato,

ker je imel bistre oči.

Imel je tudi oster jezik.

Vsakemu je povedal svoje.

Najrajši je govoril tako,

da se je rimalo.

Ljudje so se torej režali norcem,

dokler jih ni ustavil Najdeni Peregrin.

Rekel jim je:

Bedaki, kaj se režite?

Le glejte, da ne ponorite.

Ljudje so utihnili in se umaknili.

Tantadruj je Najdenega Peregrina prosil,
naj zapoje.

Peregrin ga je vprašal:

Že veš, kako boš umrl?

Tantadruj je veselo potrdil.

Peregrin je vzel kitaro.
Zapel je Tantadrujevo pesem.

**Na nebu je sonce,
na zemljici mraz.
Nabiram jaz zvonce
in vsi so za vas.
Tan, tan, tantadruj.
Juhu, juhu, juhuhuj.**

Potem je Peregrin odšel.

Tantadruj je na stojnici izbral 3 zvonce.
Rusepatacis mu jih je privezal na vrv.
Zdaj je imel 40 zvoncev.
Tantadruj je z zvonci šel iskat župnika.

PRI ŽUPNIKU

Na poti do župnika so se iz Tantadruja
norčevali otroci.

Zanimalo jih je,
kako bo umrl.

Spraševali so ga,
če bo skočil z zvonika ali mosta.

Vprašali so ga,
če bo zaspal v snegu.

Zanimalo jih je,
če bo skočil v pekovo peč.

Tantadruj jim ni povedal,
kako se je odločil umreti.

Najprej je hotel povedati župniku.

Po maši so iz cerkve prišli kar 4 župniki.

Vsi so bili veliki in lepo okrogli.

Ko je Tantadruj stopil pred njih,
je domači župnik rekel:

**To je tisti Tantaradra,
ki bi rad umrl.**

Tantadruj je povedal,
kako bi rad umrl.

Rekel je:

**Tantadruj.
Poiskal bom modrasa.
Modras me bo pičil.
Potem bom umrl.**

Župniki so zmajali z glavami.

Domači župnik je rekel:

**Zdaj je zima in ni modrasov.
In tudi če te piči modras,
ne umreš.
Zastrupiš se.**

Župnik je še rekel:

**Vsi moramo trpeti,
preden pridemo do jame.**

To pomeni, da moramo v življenju vsi trpeti.
Šele potem lahko umremo.

Tantadruj je postal zelo žalosten.
Okrog njega so se zbrali otroci.
Smejali so se mu in zapeli njegovo pesmico.

Tantadruj se je komaj znebil otrok.
Vrnil se je na sejem.
Sejem se mu ni zdel več pisan in lep.
Glasba se mu ni zdela več lepa.

V GOSTILNI

Tantadruj je prišel do gostilne.
Pred njo so na klopi sedeli
Rusepatacis, Luka in Enaka Palica.
Na tleh so imeli skledo kuhanih kosti.
Iz sklede se je kadilo.
Moški so kosti glodali in si z njimi greli roke.
Tantadruj se je usedel k njim.
Povedal jim je,
da ne bo umrl.
Ko so moški obrali vse kosti,
so vstali in šli.

Tantadruj je ostal sam.
Mimo njega so v gostilno in ven hodili ljudje.
Govorili so mu:

Blagor tebi, ker si nor.

To pomeni, da mu je lepo,
ker je nor.

Iz gostilne je prišel tudi Najdeni Peregrin.
Tantadruja je povabil s sabo v gostilno.
V gostilni so ljudje prosili Peregrina,
naj zaigra in zapoje.
Peregrin si je od Tantadruja
sposodil zvence.
Zvence je obesil na vrh.
Potem je zelo lepo zaigral
Tantadrujevo pesem.

**Na nebu je sonce,
na zemljici mraz.
Nabiram jaz zvence
in vsi so za vas.
Tan, tan, tantadruj.
Juhu, juhu, juhuhuj.**

Tantadruj je rekel:

Tantadruj.

Tako bodo igrali mučeniki.

Peregrin je igral in pel do noči.

V topli in svetli gostilni

so se moški pogovarjali.

Kregali so se.

Peli so. Pili so.

Jokali so in se smejali.

KONEC SEJMA

Zvečer so po Tantadruja prišli

njegovi prijatelji

Rusepatacis, Luka in Enaka Palica.

Nameravali so iti spat k Hotejcu.

Sejma je bilo konec.

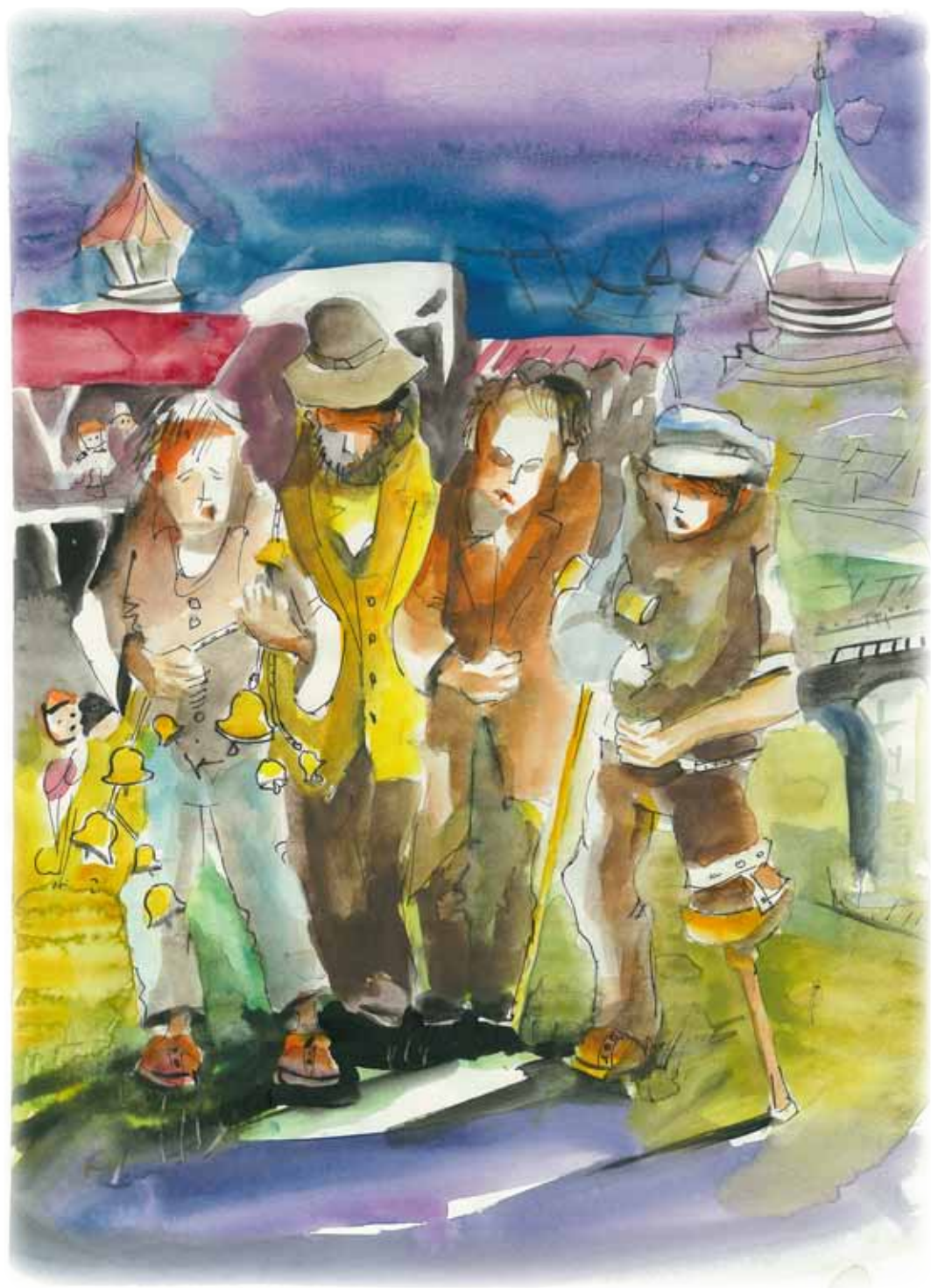
Trg je bil prazen.

Pihal je veter.

Luna je bila rdeče barve.

Tantadruj je bil še vedno žalosten.

Še vedno si je želel umreti.

NA POKOPALIŠČU

Norci so prišli do pokopališča.

Luka je rekel:

Na pokopališču je jama.

Tantadruj se je razveselil.

Spomnil se je,

kaj mu je rekel župnik:

Vsi moramo trpeti,

preden pridemo do jame.

Tantadruj je razumel to natanko tako,

kot je rekel župnik.

Na pokopališču so res našli jamo.

Tantadruj je rekel:

Tantadruj, jama.

Ležem in umrem.

Bil je srečen.

Potem se je spomnil,

da mora prej povedati župniku.

Norci so šli do župnišča.
Pogledali so skozi okno.
Župniki so sedeli za lepo in polno mizo.
Peli so.

Ko so zaslišali norce,
so prišli ven.
Župnik je strogo poklical:

Tantaradra!

Tantadruja je bilo strah,
zato se ni oglasil.

Norci so se vrnili na pokopališče.
Tantadruj se je usedel na rob jame
in zdrsnil vanjo.
Iz jame je srečno rekel:

**Tantadruj,
kako je toplo.**

V jami ni bilo vetra.

Enaka Palica je stekel h kapelici.
Začel je zvoniti.
Bila je noč,
zato so se ljudje zvoncev ustrašili.
Mislili so, da gori.

Ljudje so pritekli iz hiš.
Ugotovili so,
da zvoni na pokopališču.
Stekli so tja.
Videli so, da zvoni Enaka Palica.
Ljudje so vprašali:

Kje gori?

Enaka Palica je ponovil:

Kje gori?

Norci so peli Tantadrujevo pesem:

**Na nebu je sonce,
na zemljici mraz ...**

Luka in Rusepatacis sta z rokami metala
zemljo v jamo.

Na pokopališče so prišli tudi župniki.

Domači župnik je jezno rekel:

**Če ležeš v jamo,
ne umreš.**

**Če ležeš v jamo,
si samo zasut.**

Tantadruj je bil spet žalosten.

Potegnili so ga iz jame.

Župnik je norce nagnal s pokopališča.

Nagnal jih je iz kraja.

Rekel jim je:

Vsak bo šel na svoj konec.

Vsak bo šel v svojo dolino.

Župnik je Tantadruju še rekel:

Ti ne boš nikoli umrl.

**Dokler boš hotel umreti,
ne boš umrl.**

Tantadruj je bil obupan.

Jokal je.

Župnika je vprašal:

**Če ne bom več hotel umreti,
bom potem umrl?**

Župnik mu je rekel:

Potem bomo videli.

KAKO SE ZGODBA KONČA

Ljudje so se vrnili v gostilno in hiše.

Župniki so šli nazaj v župnišče.

Norci so šli vsak na svoj konec.

Šli so vsak v svojo dolino.

Bila je mrzla noč.

Do jutra je bilo še daleč.

Spremna beseda

Zgodbe, ki so pred nami, so zgodbe o življenju.
Napisane so v lahko berljivi in razumljivi obliki.

Življenje pa ni vedno samo lepo.

Včasih težko razumemo, kaj vse se lahko
ljudeм slabega zgodi. In se tudi dogaja.

Zgodbe nam pripovedujejo o drugačnosti,
ranljivosti, izključevanju, pa tudi o dobroti,
lepoti in hrepenenju.

To pa so vsebine, ki nagovarjajo ljudi z
motnjami v duševnem razvoju in njihove
družine kot tudi večinsko družbo.

Besedila slovenskih pisateljev

Ivana Tavčarja, Prežihovega Voranca,
Slavka Gruma, Bogomirja Magajne in
Cirila Kosmača so dobro izbrana.

Besedila so mojstrsko preoblikovana v
lahko berljivo in razumljivo obliko.

Konvencija o pravicah invalidov pravi,
da imajo invalidi, torej tudi ljudje z motnjami
v duševnem razvoju, pravico sodelovati
pri kulturnih dejavnostih.

Država Slovenija pa si mora prizadevati,
da so jim dostopne tudi knjige.

Zgodbe, ki so pred nami, dokazujejo, da so
pri nas izvedenci za oblikovanje umetniških
besedil v lahko berljivo in razumljivo obliko.

Dr. Katja Vadnal

NAŠE ZGODBE

Lahko branje

Založil in izdal CUDV Center za usposabljanje,
delo in varstvo Črna na Koroškem,
Center 144, 2393 Črna na Koroškem (www.cudvcrna.si)
v sodelovanju z Zavodom RISA, Centrom za splošno,
funkcionalno in kulturno opismenjevanje ter
MOCIS centrom za izobraževanje odraslih.

Za CUDV Črna na Koroškem

Vojka Lipovšek

Za lahko branje priredili

Saša Fužir:

Slavko Grum DEČEK IN BLAZNIK,
Bogomir Magajna BREDA,
Lovro Kuhar-Prežihov Voranc STARI GRAD,
Bogomir Magajna JERINOVA LIDA
in

Tatjana Knapp:

Ivan Tavčar TRŽAČAN,
Lovro Kuhar-Prežihov Voranc
ČERNJAKOVA TERBA (odlomek iz Jamnice),
Ciril Kosmač TANTADRUJ

Sodelavci pri prirejanju:

**Regina Bratina, Dragica Fermevc, Miha Gačnik,
Jasna Herjavec, Mojca Kanižar, Karel Krajnc,
Štefka Krajnc, Breda Mlakar, Aleš Nikolič,
Simona Polajšer, Aleš Sedelšak, Mojca Šmon,
Marjanca Vanovšek, Sabina Zirenstein**

Urednik **Andrej Makuc**

Ilustrator **Leander Fužir**

Spremna beseda **dr. Katja Vadnal**

Jezikovno pregledala **Nina Vožič Makuc**

Tehnični urednik in oblikovalec **Blaž Prapotnik**

Grafična produkcija: Epigraf

Naklada: 250 izvodov

CUDV, Črna na Koroškem, marec 2013

Originalne zgodbe so prirejene z dovoljenjem
nosilcev materialnih avtorskih pravic.

Zahvala

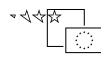

Knjiga je izšla v sklopu programa splošnega neformalnega izobraževanja odraslih v okviru projekta/delavnice z naslovom **Lahko berem, lahko pišem**, katerega izvajalec je MOCIS center za izobraževanje odraslih.

Projekt sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad